دانش ادبی

صفحهٔ ۳۳ کتاب درسی

یکی از عناصر زیباسازی سخن تکرار است. تکرار ممکن است در کلمه باشد، مانند:

هم نظری، هم خبری، هم قَمران را قَمری هم شکر اندر شکر اندر شکر اندر شکری (مولانا)

یا در حرف باشد، مانند:

خیال خال تو با خود به خاک خواهم برد که تا ز خال تو خاکم شود عَبیرآمیز (حافظ) (تکرار حرف «خ»)

خیزید و خز آرید که هنگام خزان است باد خنک از جانب خوارزم وزان است (منوچهری) (تکرار حرف «خ» و «ز»)

ای تکیه‌گاه و پناهِ

زیباترینِ لحظه‌هایِ

پرعصمت و پرشکوهِ

تنهایی و خلوتِ من

ای شطّ شیرینِ پرشوکت من! (اخوان ثالث) (تکرار مصوّتِ ـِ)

به تکرار یک حرف یا صدا (صامت، مصوّت) در عبارت یا بیت، واج‌آرایی یا نغمهٔ حروف گفته می‌شود.

گفت‌وگو

صفحهٔ ۳۳ کتاب درسی

۲- دربارهٔ تکرار حرف و نقش آن در بیت زیر، گفت‌وگو کنید.

خیزید و خز آرید که هنگام خزان است باد خنک از جانب خوارزم، وزان است

(منوچهری دامغانی)

واج‌آرایی در حرف «خ» و «ز»

در این بیت حروف «خ» و «ز» آگاهانه تکرار شده‌اند و این تکرار باعث ایجاد موسیقی در شعر شده است. تکرار واج «خ» خرد شدن برگ خشک درختان را در زیر پا تداعی می‌کند و تکرار واج‌های «خ» و «ز» بیانگر فصل خزان هستند.

فعالیت‌های نوشتاری

صفحهٔ ۳۴ کتاب درسی

۱- غلط‌های املایی را در عبارت‌های زیر بیابید و اصلاح کنید.

الف) ایران، این خواستگاه بخردان، حتی دشمنان به کین و دل چرکین را در برابر شکوه خود به زانو درمی‌آورد.

خواستگاه ← خاستگاه

ب) فرزندم، تویی که فرّ و فروق ایران را بدان بازخواهی گرداند و چشم جهانیان را به خیره‌گی خواهی کشاند.

فروق ← فروغ / خیره‌گی ← خیرگی

پ) دل از هرگونه آلایش و گمان دربارهٔ خویش بپیرای و یزدان پاک را سپاس بگذار.

سپاس بگذار ← سپاس بگزار

خرید آنلاین در gajmarket.com